รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการเกษตร. 2521. การวิเคราะห์องค์ประกอบของเห็ดฟาง. อ้างถึงใน อานนท์ เอื้อตระกูล. การเพาะเห็ดฟาง. กรุงเทพมหานคร: แสงทวีการพิมพ์, 2530.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล. 2539. ผักสดส่งออกนอกกว่าสองพันล้านบาท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (อัดสำเนา).

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล. 2541. ข้อมูลการส่งออกผักแช่เยือกแข็งของประเทศไทยระว่างปี 2535-2540. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์.

กระทรวงอุตสาหกรรม. 2517. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเห็ดฟางกระป๋อง มอก.73-2517.

กลุ่มบัณฑิตเกษตรก้าวหน้า. 2538. รวมเรื่องการเพาะเห็ดในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กลุ่มเกษตรก้าวหน้า.

ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ. 2540. การเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ย. วารสารข่าวเกษตรและเทคโนโลยี (มกราคม): 1-15.

ปัญญา โพธิ์ฐิติรัตน์. 2529. เทคโนโลยีการเพาะเห็ด. กรุงเทพมหานคร: สามัคคีสาร.

พัฒนพงษ์ สืบนุการณ์. 2532. เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ. หน้า 1-20. 19-20 สิงหาคม 2532. ณ อาคารศูนย์เรียนรวมและฟาร์มผสมผสาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ไพโรจน์ วิริยจารี. 2535. การทดสอบทางประสาทสัมผัส. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัฐพล ศรประเสริฐ. 2538. การเปรียบเทียบปริมาณโปรตีนและกรดอะมิโนในเส้นใยเห็ดและดอกเห็ด. วารสารอาหาร 25 (กรกฎาคม-กันยายน): 178-184.

เสียงทอง นุตาลัยและคณะ. 2536. การพัฒนาเห็ดฟางเพื่อการส่งออก ใน เอกสารสรุปการสัมมนาทิศทางการผลิตและการตลาดพืชผัก (หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดฝักอ่อน เห็ด). หน้า 273-284. 3-6 กุมภาพันธ์ ณ โรงแรมโกลเด้นดราก้อน จังหวัดนนทบุรี.

อนงค์ จันทร์ศรีกุล. 2520. เห็ดเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

อานนท์ เอื้อตระกูล. 2530. การเพาะเห็ดฟาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :

แสงทวีการพิมพ์.

อาภาพรรณ ปัตตะแวว. 2540. การผลิตแครอตและบรอคโคลีแช่เยือกแข็งด้วยวิธีแช่เยือกแข็งแบบพ่นลมและไครโอจีนิค. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Burt, L.H. 1955. Processed food and method of preparation. US. Patent 2,728,676.

Carroad, P.A.; Swartz, J.B.; and Bomben, J.L. 1980. Yield and solid loss in water and steam blanching, water and air cooling, freezing, and cooking of broccoli spear. J. Food Sci. 45: 1408-1410.

Daudin, J.D. 1992. Freezing technology of meat and meat products, pp. 5-31. New York: Ellis Horwood.

Deman, S.M.; Deman, L.; and Gupta, S. 1986. Texture and microstructure of soybean curd (tofu) as affected by different coagulants. Food Microstructure 5: 83-89.

Desrosier, N.W.; and Evers, C.F. 1947. Fundamentals of food freezing. Westport: AVI.

Desrosier, N.W.; and Tressler, D.K. 1977. Fundamentals of food freezing. Westport: AVI.

Dura, S.; and Tuzel, Y. 1996. Effects of post-harvest applied chemicals on some quality parameters of cultivated mushrooms (*Agaricus bisporus*). Turkish J. Agriculture and Forestry 20(3): 207-211.

Embs, R.J.; and Markakis, P. 1966. The mechanism of sulfite inhibition of browning caused by polyphenol oxidase. J. Food Sci. 31(6): 807-811.

Fang, T.T.; Ou, S.M.; and Lee, M.L. 1976. Investigation on the activities of polyphenol oxidase and peroxidase of cultivated mushrooms and their inhibitors. Mushroom Sci. 9(1): 47-53

Fang, T.T.; Ou, S.M.; and Lin, C.H. 1974. Effect of chemical treatments before or after blanching and freezing methods on the quality of frozen mushrooms. Mushroom Sci. 9(1): 319-331.

Fellows, P.J. 1990. Food processing technology: Principle and practice. West Sussex

England: Ellis Horwood.

Fennema, O.R. 1975. Pricioles of food science. New York: Marcel Dekker.

Fennema, O.R.; Karel,M.; and Lund, D.B. 1975. Physical principles of food preservation. New York: Marcel Dekker.

Fennema, O.R.; and Powrie, W.D. 1964. Fundamental of low temperature food preservation. Advance in Food Reseach 13(2): 220-225.

Fennema, O.R.; Powrie, W.D.; and Marth, E.H. 1973. Low temperature preservation of foods and living matter. New York: Marcel Dekker.

Glicksman, M. 1969. Gum technology in the food industry. New York: Academic Press.

Gormley, T.R. 1972. Quality Evaluation of frozen mushroom. Mushroom Sci. 8: 209-219.

Gormley, T.R. 1984. Studies on reducing shrinkage and improving sensory quality of frozen mushroom. In Thermal processing and quality of food, pp. 701-705. Ireland: Irish Republic.

Gormley, T.R. 1986. Mushroom processing retaining colour without lossing weight. Farm and Food Research 17(3): 71-73.

Gormley, T.R.; and Walshe, P.E. 1982. Reducing shrinkage in canned and frozen mushroom. Irish J. Food Sci. and Tech. 6(2): 165-175.

Gormley, T.R.; and Walshe, P.E. 1986. Shrinkage in canned mushroom treated with xanthan gum as a pre-blanch soak treatment. J. Food Tech. 21(1): 67-70.

Hutchings, J.B. 1994. Food colour and appearrance. New York: Blackie Academic and Professional.

International Commission on Microbiological Specifications for Foods. 1982. Microorganisms in foods (2 nd. ed.). New York: Academic Press.

Jeremiah, L.E. 1996. Freezing effects on food quality. New York: Marcel Dekker.

Mallett, C.P. 1993. Frozen food technology. London: Blackie Academic and Professional.

Mau, J.L.; Chyau, C.C.; Li, J.Y.; and Tseng, Y.H. 1997.Flavor compounds in straw mushrooms *Volvariella volvacea* harvested at different stage of maturity.

J. Agric Food Chem. 45(12): 4726-4729.

McCord, J.D.; and Kilara, A. 1983. Control of enzymatic browning in processed mushrooms (*Agaricus bisporus*). J. Food Sci. 48(8): 1479-1483.

Pierpoint, W.S. 1969. O-quinones formed in plant extracts: their reactions with amino acids and peptides. Biochem J. 609-618.

Sanchez-Pineda de las Infantas, M.T.; Arias-Sanchez, A.; and Gomez-Ruiz, M.D. 1996. Influence of freezing and thawing on texture of white asparagus. Alimentaria 271: 109-115.

Sanderson, G.R. 1981. Polysaccharide in foods. Food Tech. 35(7): 50-83.

Sapers, G.M. 1993. Browning of foods control by sulfites, antioxidants and other means. Food Tech. 47(10): 75-84.

Sapers, G.M.; Miller, R.L.; Miller, F.C.; Cooke, P.H.; and Choi, S.W. 1994. Enzymatic browning control in minimally processed mushrooms. J. Food Sci. 59(5): 1042-1047.

Steinbuch, E. 1979. Technical note: quality retention of unblanched frozen vegetables by vacuum packing. J. Food Tech. 14: 321-323.

Tressler, D.K.; Aredel, W.B.; and Copley, M.J. 1968. The freezing preparation of foods Vol 3. 4th ed. Westport: AVI.

Tressler, D.K.; and Evers, C.F. 1947. The freezing preservation of food. 2nd ed. New York: AVI.

Walting, R. 1979. Mushrooms and toadstools. Oxford: Oxford University Press.

Whitaker, J.R. 1972. Principles of enzymology for the food science. New York: Marcel Dekker.

Whistler, R.L. 1973. Industrial gum. New York : Academic Press.

Whistler, R.L. 1993. Industrial gums polysaccharides and their derivatives. 3rd ed. San Diego : Academic Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

วิธีเคราะห์ทางกายภาพ

ก.1.1 การวัดค่าความสว่างของผลิตภัณฑ์ด้วยเครื่อง Minolta Chroma Meter (CR 300 series)

วิธีทดลอง

- กดปุ่ม Power On
- กดปุ่ม Index Set เลือก Menu เพื่อเปลี่ยนแหล่งกำเนิดแสงเป็น C (CIE standard Illuminant C)
- กดปุ่ม Calibrate แล้วใส่ค่า Y x y ตามแผ่นมาตรฐาน แล้วเอา Measuring Head วางบนแผ่นมาตรฐานกดปุ่ม Measuring Head แล้วรอให้แสงสะท้อน 3 ครั้ง
- วัดค่าความสว่างของตัวอย่าง โดยวาง Measuring Head บริเวณที่ต้องการวัดค่าส แล้วกด Measuring Head เพื่ออ่านค่าในการวัดค่าความสว่างของผิวภายนอกเห็ดจะวัดดอกเดียวกัน 3 จุด จากนั้นเฉลี่ยเป็นหนึ่งค่า ในแต่ละทรีตเม้นต์จะใช้ตัวอย่าง 4 ดอก ค่าที่อ่านได้จากเครื่องคือ ค่าความสว่าง (L)

ก.2.1 การหาค่า %weight gain ของเห็ดหลังแช่สารละลายกัม

ดัดแปลงจากวิธีของ Carroad , Swartz and Bomben (1980)

วิธีการ

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดก่อนแช่สารละลายกัม (หรือน้ำหนักเห็ดหลังการยับยั้งปฏิกิริยาสีน้ำตาล) บันทึกค่าที่ได้ (M_1)
- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดหลังแช่สารละลายกัม บันทึกค่าที่ได้ (M_2)

วิธีคำนวณ

%weight gain = $(M_2 - M_1) \times 100 / M_1$

ก.2.2 การหาค่า %blanching loss ของเห็ดเนื่องจากการลวก

ดัดแปลงจากวิธีของ Carroad, Swartz and Bomben (1980)

วิธีการ

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดก่อนการลวก (น้ำหนักเห็ดหลังแช่กัม) บันทึกค่าที่ได้ (M_3)

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดหลังการลวกที่ผ่านการทำให้เย็นใน cooling water 5นาที และทิ้งให้สะเด็ดน้ำบนตะแกรงลวด 10 นาที บันทึกค่าที่ได้ (M_4)

วิธีคำนวณ

%blanching loss = $(M_3 - M_4) \times 100 / M_3$

ก.2.3 การหาค่า %freezing loss ของเห็ดเนื่องจากการแช่เยือกแข็ง

ดัดแปลงจากวิธีของ Carroad , Swartz and Bomben (1980)

วิธีการ

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดก่อนแช่เยือกแข็ง (น้ำหนักเห็ดหลังการลวก) บันทึกค่าที่ได้(M_5)

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดหลังการแช่เยือกแข็ง บันทึกค่าที่ได้ (M_6)

วิธีคำนวณ

%freezing loss = $(M_5 - M_6) \times 100 / M_5$

ก.2.4 การหาค่า %thawing loss ของเห็ดเนื่องจากการละลาย

ดัดแปลงจากวิธีของ Carroad, Swartz and Bomben (1980)

วิธีการ

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดก่อนการละลาย (น้ำหนักเห็ดหลังการแช่เยือกแข็ง) บันทึกค่าที่ได้ (M_7)

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดหลังการละลายในตู้เย็นเป็นเวลา 15 ชั่วโมง และทิ้งให้สะเด็ดน้ำบนตะแกรงลวด 5 นาที บันทึกค่าที่ได้ (M_8)

วิธีคำนวณ

%thawing loss = $(M_7 - M_8) \times 100 / M_7$

ก.2.5 การหาค่า %total loss ของเห็ดหลังกระบวนการผลิต

ดัดแปลงจากวิธีของ Carroad, Swartz and Bomben (1980)

วิธีการ

- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดก่อนแช่สารละลายกัม บันทึกค่าที่ได้ (M_1)
- ชั่งน้ำหนักที่แน่นอนของเห็ดหลังละลาย บันทึกค่าที่ได้ (M_2)

วิธีคำนวณ

%total loss = $(M_2 - M_1) \times 100 / M_1$

ก.3.1 การวัดเนื้อสัมผัสด้วยเครื่อง Texturometer (Lloyd Instrument, T2000)

วิธีทดลอง

- ทดสอบเนื้อสัมผัสด้วยเครื่อง Texturometer โดยใช้หัวเจาะที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.7 ซ.ม. โดยติดตั้งเข้ากับ load cell ของเครื่อง
- ปรับความเร็วการเคลื่อนที่ของ load cell เป็น 150 mm/min
- ยึดกระดาษกราฟกับเครื่อง recorder ตั้งปรับค่าแรงที่อ่านให้เป็นศูนย์
- วางตัวอย่างบนแท่นวาง ให้ตัวอย่างอยู่ตรงกลางแท่น
- กดปุ่ม down เพื่อเลื่อนหัวเจาะลงมาที่ตัวอย่างจนกระทั่งทะลุตัวอย่าง ได้กราฟลักษณะแหลมที่เครื่อง recorder กดปุ่ม up เพื่อเลื่อนหัวเจาะขึ้นกลับตำแหน่งเดิม
- ค่าแรงสูงสุดที่อ่านได้จาก curve ค่าแรก คือ ค่า shear value (N) ของเห็ด
- คำนวณค่าแรงให้สอดคล้องกับค่า factor ที่ตั้งที่เครื่อง Texturometer และเครื่อง recorder

ก.4.1 การศึกษาโครงสร้างของตัวอย่างด้วย SEM (Scanning Electron Microscope)

ตามวิธีของ DeMan, DeMan and Gupta (1986)

สารเคมี

- glutaraldehyde solution 2.5%
- phosphate buffer (pH 7.2) 0.1M
- osmium tetraoxide solution 1%

- ethanol

<u>เครื่องมือ</u>

Scanning Electron Microscope ของ JEOL รุ่น JSM-5410 LV

<u>วิธีทดลอง</u>

- ตัดตัวอย่างให้เป็นชิ้นเล็กๆขนาด 5X5X3 ลูกบาศก์มิลลิเมตร
- แช่ตัวอย่างในสารละลาย glutaraldehyde solution ใน 0.1M phosphate buffer (pH 7.2) 2.5% นาน 2 ชั่วโมง หรือข้ามคืนในตู้เย็น (เพื่อ fix โปรตีน)
- ล้างตัวอย่างด้วย phosphate buffer (pH 7.2) 0.1M 3 ครั้งๆละ 20 นาที ทิ้งระยะห่าง 10 นาที
- แช่ตัวอย่างใน osmium tetraoxide solution ใน 0.1M phosphate buffer (pH 7.2) 1% นาน 90 นาทีที่อุณหภูมิห้อง (เพื่อ fix ไขมัน โดยเฉพาะไขมันไม่อิ่มตัว)
- ล้างตัวอย่างด้วย phosphate buffer (pH 7.2) 0.1M 1 ครั้ง แล้วตามด้วยน้ำกลั่น 2 ครั้งๆละ 10-15 นาที แต่ละครั้งห่างกัน 10 นาที
- นำไปกำจัดน้ำออก (dehydrate) ด้วย ethanol series 30% 50% 70% 90% และ 100% 3 ครั้งๆ ละ 10-15 นาที (เป็นการค่อยๆ กำจัดน้ำออกจากเซลล์ เพื่อคงรูปเซลล์ให้เหมือนเดิมมากที่สุด)
- นำตัวอย่างไปทำแห้ง ณ จุดวิกฤต ด้วยวิธี critical print drying (CPD)
- หักตัวอย่าง โดยใช้มีดกรีดนำรอยที่จะหักแล้วใช้คีมคีบหักออกเป็นสองท่อน
- ติดตัวอย่างที่หักแล้วบน stub ด้วยเทปสองหน้า หรือกาว
- ฉาบทองหนา 20-30 นาโนเมตร ด้วยเครื่อง sputter 4-5 นาที
- ศึกษาพร้อมกับบันทึกภาพโครงสร้างของตัวอย่างด้วยเครื่อง SEM (JEOL model JSM-5410 LV) กำลังขยาย 500 เท่า

ก.5.1 <u>ปริมาณการใช้ liquid nitrogen เมื่อใช้อุณหภูมิแช่เยือกแข็งต่างกัน</u>

ตามวิธีของอาภาพรรณ ปัตตะแวว (2540)

<u>วิธีการ</u>

- ใช้ตัวอย่างเห็ด 40 ดอก ใส่ใน chamber ของเครื่อง Cryo-Test Chamber
- เปิดสวิตช์เครื่อง และเปิดวาล์วที่ถัง liquid nitrogen ตั้งอุณหภูมิที่ต้องการ

- กดปุ่ม start เพื่อพ่น (feed) liquid nitrogen เข้าสู่ chamber จับเวลาของการพ่น liquid nitrogen จนอุณหภูมิใน chamber ถึงจุดที่ตั้งไว้ บันทึกเวลา (t_1)

- จำนวนครั้งของการพ่น liquid nitrogen (N) และเวลาการพ่น liquid nitrogen ต่อครั้ง (t_2) จนครบเวลาที่ตั้งไว้ คือที่อุณหภูมิ –50 องศาเซลเซียส เวลา 19 นาที 20 วินาที, –60 องศาเซลเซียส เวลา 12 นาที 50 วินาที, –70 องศาเซลเซียส เวลา 11 นาที 40 วินาที และ –80 องศาเซลเซียส เวลา 9 นาที 55 วินาที

- คำนวณเวลาทั้งหมดของการพ่น liquid nitrogen ตลอดการแช่เยือกแข็งที่อุณหภูมินั้น (T) หน่วยเป็นวินาที ดังนี้

$$T = t_1 + N(t_2)$$

ก.5.2 <u>การหาค่า liquid nitrogen ที่ใช้ในการแช่เยือกแข็งเห็ด</u>

ตามวิธีของบริษัท BIG (Bangkok Industrial Gas Co., Ltd.)

calorimetry เป็นกรรมวิธีในการวิเคราะห์อุณหภูมิโดยการวัดพลังงานในรูปของความร้อน โดยมีหลักการคือ วัดค่าความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างวัตถุที่ใช้ทดสอบกับวัตถุอ้างอิงซึ่ง calorimetry โดย liquid nitrogen นี้จะวัดค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen ที่ใช้ไปในการทำให้วัตถุที่ทดสอบมีอุณหภูมิลดลงจนเท่ากับอุณหภูมิของ liquid nitrogen (-320°F) ซึ่งในที่นี้ถือว่าเป็นวัตถุอ้างอิง จุดประสงค์ที่แท้จริงของ calorimetry lab คือ หาปริมาณการใช้ liquid nitrogen ในการแช่เยือกแข็งอาหารจากอุณหภูมิหนึ่งมาสู่อุณหภูมิที่ต้องการ

<u>อุปกรณ์</u>

- ตาชั่งดิจิตอลสำหรับวัดน้ำหนักของวัตถุตัวอย่าง (ความละเอียด 0.00 กรัม)
- ตาชั่งดิจิตอลสำหรับวัดน้ำหนักของ liquid nitrogen ที่ใช้ (ความละเอียด 0.0 กรัม)
- นาฬิกาจับเวลา
- ภาชนะหุ้มฉนวนสำหรับบรรจุ liquid nitrogen (ถัง Dewar)

<u>วิธีการทดลอง</u>

- เติม liquid nitrogen ลงในถัง Dewar และปล่อยให้สมดุลระยะเวลาหนึ่ง
- ชั่งน้ำหนักถัง Dewar บนตาชั่งอันใหญ่ เริ่มจับเวลา บันทึกค่าน้ำหนักลงในแถว ของตาราง ก.1
- เมื่อเวลาผ่านไป 1 นาที บันทึกค่าน้ำหนักลงในแถว b

- หลังจากบันทึกค่าตามข้อ 3 แล้ว ให้นำตัวอย่างที่ต้องการทดสอบหย่อนลงในถัง Dewar ทันที (ตัวอย่างจะต้องผ่านการชั่งน้ำหนักและบันทึกผลลงในข้อ 1) การหย่อนตัวอย่างลงในถัง Dewar จะต้องระวังไม่ให้ liquid nitrogen ในถัง Dewar กระเด็น

- ตัวอย่างจะทำให้ liquid nitrogen ในถัง Dewar เกิดการเดือดรุนแรงระยะหนึ่ง ปฏิกิริยาจึงสิ้นสุดลง การสิ้นสุดของปฏิกิริยาสังเกตได้จาก liquid nitrogen หยุดเดือด และผิวหน้าของ liquid nitrogen จะเรียบ บันทึกน้ำหนักที่จุดสิ้นสุดปฏิกิริยานี้ลงใน c

- หลังจากนั้นอีก 1 นาที บันทึกน้ำหนักอีกครั้งในแถว d

- ทำซ้ำตั้งแต่ข้อ 1-6 อีกครั้ง บันทึกผลลงในช่องที่ 2

<u>การคำนวณ</u>

จากข้อมูลที่ได้จากการทดลองสามารถนำมาคำนวณค่าที่ต้องการได้ดังนี้

- net sample weight หาได้จากการชั่งน้ำหนักของตัวอย่างก่อนหย่อนลงในถัง Dewar

- initial scale reading เป็นค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen ณ จุดที่กำลังหย่อนตัวอย่าง ซึ่งก็คือ ค่าที่บันทึกในแถว b

- calculated total initial weight เป็นค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen รวมกับตัวอย่างก่อนการเกิดปฏิกิริยา ซึ่งคือค่าในข้อ 1 บวกข้อ 2

- final scale reading เป็นค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen รวมกับตัวอย่างหลังจากที่ปฏิกิริยาสิ้นสุด ซึ่งก็คือค่าที่บันทึกในแถว c

- gross liquid nitrogen boil off เป็นค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen ที่ใช้ไปในการทำให้ตัวอย่างที่มีอุณหภูมิหนึ่งลดลงจนอุณหภูมิเท่ากับ liquid nitrogen หรือค่าน้ำหนักของ liquid nitrogen ที่ใช้ในการเกิดปฏิกิริยา หาได้จากข้อ 3 ลบข้อ 4

- heat leak ในการดำเนินปฏิกิริยานั้น liquid nitrogen ส่วนหนึ่งถูกใช้ไปในการทำให้ตัวอย่างมีอุณหภูมิลดลงจนถึงอุณหภูมิ liquid nitrogen นอกจากนี้ยังมี liquid nitrogen อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะต้องสูญเสียไปตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีการดำเนินปฏิกิริยาหรือไม่ก็ตาม เรียกว่า steady state losses ซึ่งสามารถหาได้จาก

$$\left[((a-b)+(c-d))\,/\,2\right] \times (c-b)$$

wt. wt. min.

- net liquid nitrogen boil off จากข้อ 5 และ 6 สามารถหาน้ำหนัก liquid nitrogen ที่ใช้ในการเกิดปฏิกิริยาการแช่เยือกแข็งคือ ค่าในข้อ 5 ลบข้อ 6

- สุดท้ายจะสามารถหาปริมาณ liquid nitrogen ที่ใช้ในการแช่เยือกแข็งตัวอย่าง จาก

อุณหภูมิหนึ่งลงมายังอุณหภูมิของ liquid nitrogen ได้ในหน่วยของ unit liquid nitrogen / unit product โดยนำค่าในข้อ 7 / ข้อ 1 ได้เป็นค่าในข้อ 8 เป็นค่าที่ได้จากการทดสอบตัวอย่างที่อุณหภูมิหนึ่งลงมาอุณหภูมิหนึ่งลงมายังอุณหภูมิของ liquid nitrogen แต่ในสภาพการผลิตจริงเราต้องการแช่เยือกแข็งผลิตภัณฑ์จากที่อุณหภูมิหนึ่ง (inlet temperature) ลงมาสู่อุณหภูมิที่ต้องการ (outer temperature) ไม่ใช่อุณหภูมิของ liquid nitrogen ดังนั้นในการทดลองจริง จะต้องทำการทดลองดังนี้

- จาก inlet temperature ลงมาสู่อุณหภูมิของ liquid nitrogen 2 ครั้ง แล้วหาค่าเฉลี่ยจาก outlet temperature ลงมาสู่อุณหภูมิของ liquid nitrogen 2 ครั้ง แล้วหาค่าเฉลี่ย จากนั้นจึงนำคาที่ได้ในข้อ 8 ของทั้ง 2 ส่วนมาลบกัน จะได้ differential consumption ซึ่งก็คือค่าของ liquid nitrogen ที่ใช้ในการแช่เยือกแข็งผลิตภัณฑ์ จาก inlet temperature ลงสู่ outlet temperature ที่ต้องการ
- หาปริมาณความร้อนที่ถูก remove ออกได้ โดยคูณกับค่าความร้อนของการกลายเป็นไอของ liquid nitrogen (differential consumption X 85.5 Btu/lb.) ผลที่ได้แสดงดังตาราง ก.1

ตาราง ก.1 การหาปริมาณ liquid nitrogen ที่ใช้ในการแช่เยือกแข็งเห็ด

inlet temperature 26°C outlet temperature -18°C

	1		2		1		2	
	time	weight	time	weight	time	weight	time	weight
a	0	5176.50	0	5149.40	0	5223.20	0	5215.50
b	1	5175.80	1	5148.90	1	5222.00	1	5215.10
c	2.45	5152.30	2.45	5129.10	1.40	5217.20	1.40	5209.00
d	3.45	5151.90	3.45	5128.70	2.40	5216.50	2.40	5208.10

1. net sample weight
2. initial scale reading (b)
3. calculated total initial weight (1+2)
4. final scale / reading (c)
5. gross liquid nitrogen boil off (3-4)
6. heat leak $\left[((a-b) + (c-d)) / 2\right] \times (c-b)$
7. net liquid nitrogen boil off (5-6)
8. gram liquid nitrogen / gram product (7 / 1)

9.31	7.32	10.68	13.85
5175.80	5148.90	5222.00	5215.10
5185.11	5156.22	5232.68	5228.95
5152.30	5129.10	5217.20	5209.00
32.81	27.12	15.48	19.95
0.87	0.65	0.38	0.26
31.94	26.47	15.10	19.69
3.43	3.62	1.41	1.42

inlet temperature 26°C liquidnitrogen consumption 3.53

outlet temperature -18°C liquidnitrogen consumption 1.42

differential consumption 2.11

heat removal 0.40 btu/g

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ทางเคมี

ข.1 การทดสอบ แอคติวิตี้ของเอนไซม์ polyphenoloxidase

ตามวิธีของวิชาปฏิบัติการเคมีทางอาหาร ภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารเคมี

- Catechol 0.1 M

วิธีทดลอง

- หยดสารละลาย Catechcol 3-4 หยด ลงบนผิวดอกเห็ดที่ผ่านการแช่สารละลายโซเดียมเมตาไบซัลไฟต์ที่สภาวะต่างๆ ทรีตเม้นต์ละ 3 ดอก
- ทิ้งให้เห็ดสัมผัสอากาศที่อุณหภูมิห้อง 3 ชั่วโมง

การตรวจสอบปฏิกิริยา

เกิดสีม่วงคล้ำบนผิวภายนอกเห็ด เป็น +

ไม่เกิดการเปลี่ยนสีบนผิวภายนอกเห็ด เป็น -

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ทางจุลินทรีย์

ค.1 การวิเคราะห์จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total plate count)

ตามวิธีของ ICMSF (1982)

วิธีวิเคราะห์

- นำเห็ดแช่เยือกแข็งที่ละลายแล้ว 50 กรัม เติมน้ำกลั่นปริมาตร 450 มิลลิลิตร
- ปั่นตัวอย่างให้ละเอียดด้วย blender ที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว สาระลายที่ได้ถือเป็น dilution 10^{-1}
- ปิเปตสารละลายมา 1 มิลลิลิตร ใส่ในหลอดที่มีน้ำกลั่น จำนวน 9 มิลลิลิตร เพื่อทำเป็น 10^{-2} ทำเช่นนี้อีกจนถึง dilution 10^{-4}
- ปิเปตสารละลายเจือจางที่ระดับต่างๆ 1 มิลลิลิตร ใส่ในจานเพาะเชื้อที่ฆ่าเชื้อแล้ว dilution ละ 2 plate เทอาหารเลี้ยงเชื้อ (plate count agar,PCA) ที่อุณหภูมิประมาณ 45 °C ลงในจานเพาะเชื้อประมาณจานละ 15-20 มิลลิลิตร หมุนจานไปมาเพื่อให้สารละลายเจือจางและอาหารเลี้ยงเชื้อผสมกัน ทิ้งให้แข็งตัว
- นำจานเพาะเชื้อไปบ่มที่อุณหภูมิ 35-37°C เป็นเวลา 24-48 ชั่วโมง ตรวจนับจำนวนจุลินทรีย์ที่เจริญในจานเพาะเชื้อ 30-300 โคโลนี
- คำนวณผลออกมาเป็นจำนวนจุลินทรีย์ต่อกรัมตัวอย่าง

การคำนวณ

จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด = จำนวนโคโลนี x dilution factor

ค.2 การวิเคราะห์จำนวนยีสต์และรา

ตามวิธีของ ICMSF (1982)

วิธีการทดลอง

ทำการทดลองเหมือนการหาปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด แตเปลี่ยนจาก PCA เป็น potato dextrose agar (PDA) และปรับ pH ของอาหารเลี้ยงเชื้อด้วย tataric acid 10% จำนวน 1 ml ต่อ อาหาร 100 ml

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบทางประสาทสัมผัส

ง.1 แบบทดสอบทางประสาทสัมผัสที่ใช้ศึกษาชนิดของสารละลายกัม อุณหภูมิในการแช่เยือกแข็ง วิธีการละลาย และอายุการเก็บผลิตภัณฑ์เห็ดแช่เยือกแข็ง

ชื่อผู้ทดสอบ.....วันที่.....

คำชี้แจง ประเมินตัวอย่างเห็ดที่ผ่านการแช่เยือกแข็งต่อไปนี้ในด้านลักษณะปรากฏภายนอกและภายใน สี กลิ่น รส เนื้อสัมผัส และความชอบรวม ทดสอบชิมในแต่ละตัวอย่างและให้คะแนนที่สามารถอธิบายความรู้สึกของท่านได้มากที่สุด

คุณลักษณะ	รหัสผลิตภัณฑ์			
ลักษณะปรากฏ - ภายนอก ผิวเหี่ยวย่นมาก เสียรูปทรง (1-4) ผิวเหี่ยวย่นและเสียรูปทรงเล็กน้อย (5-7) ผิวเต่งตึงดี ไม่เสียรูปทรง (8-10) -ภายใน มีรอยช้ำมาก (1-4) มีรอยช้ำปานกลาง (5-7) มีรอยช้ำเล็กน้อย (8-10)				
สีภายนอก สีคล้ำมาก (1-5) สีค่อนข้างเหลือง (6-10) สีขาวครีมเหมือนเห็ดลวกทั่วไป (11-15)				

คุณลักษณะ	รหัสผลิตภัณฑ์			
<u>กลิ่นรส</u> มีกลิ่นรสแปลกปลอมมาก (1-5) มีกลิ่นรสแปลกปลอมเล็กน้อย แต่มีกลิ่นรสเห็ดเป็นที่ยอมรับ (6-10) ไม่มีกลิ่นแปลกปลอม มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติ (11-15)				
<u>ลักษณะเนื้อสัมผัส</u> เหนียวมากหรือนิ่มเละมาก (1-5) เหนียวปานกลาง (6-10) เหนียวเล็กน้อยยอมรับได้ (11-15)				
<u>ความชอบรวม</u> ชอบมากที่สุด				
ชอบมาก				
ชอบปานกลาง				
ชอบเล็กน้อย				
เฉยๆ				
ไม่ชอบเล็กน้อย				
ไม่ชอบปานกลาง				
ไม่ชอบมาก				
ไม่ชอบมากที่สุด				

ข้อเสนอแนะ.....

..... ขอบคุณค่ะ

ง.2 แบบทดสอบทางประสาทสัมผัสที่ใช้ศึกษาปริมาณ glycine ที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงกลิ่นรสของเห็ดแช่เยือกแข็ง

ชื่อผู้ทดสอบ.....วันที่.....

คำชี้แจง โปรดทำการประเมินตัวอย่างเห็ดที่ผ่านการแช่เยือกแข็งต่อไปนี้ในด้านกลิ่นรส ทดสอบชิมในแต่ละตัวอย่างและทำเครื่องหมาย x หน้าข้อความที่อธิบายความรู้สึกของท่านได้มากที่สุด

รหัส 419	รหัส 172	รหัส 386
___ มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติมาก	___ มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติมาก	___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติมาก
___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติปานกลาง	___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติปานกลาง	___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติปานกลาง
___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติเล็กน้อย	___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติเล็กน้อย	___มีกลิ่นรสเห็ดตามธรรมชาติเล็กน้อย
___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมเล็กน้อย	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมเล็กน้อย	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมเล็กน้อย
___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมปานกลาง	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมปานกลาง	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมปานกลาง
___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมมาก	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมมาก	___ มีกลิ่นรสแปลกปลอมมาก

ข้อเสนอแนะ.....

.....ขอบคุณค่ะ

ภาคผนวก จ

ภาชนะบรรจุ

จ.1 รายละเอียดเกี่ยวกับภาชนะบรรจุ (บริษัท สตรองแพ็ค จำกัด (มหาชน)

ชื่อผลิตภัณฑ์ : Nylon 15μ / adhesive / LLDPE 120μ

ตาราง จ.1 รายละเอียดเกี่ยวกับภาชนะบรรจุ

			วิธีตรวจวัด
1. material specification	Nylon 15μ / adhesive / LLDPE 120μ		infrared spectrophotometer
	thickness (μ)	141±7%	dial gauge
	grammage (g / m^2)	132.30±7%	balance meter
2. dimension	width (mm)	210±3	manual method
	length (mm)	250±3	manual method
3. tensile strength (kg / 10 mm)	md	≥ 3.00	tensile tester speed 500mm / min sample dimension 10 x 60 mm
	cd	≥ 4.50	
4. heatseal strength (kg / 15mm) (at 150°C, 2 kg / cm^2, 1 sec)		≥ 5.00	tensile tester speed 300mm / min sample dimension 15 x 60 mm.
5. adhesive strength (kg / 25 mm)	Nylon / LLDPE	≥ 1.00	tensile tester speed 300mm / min sample dimension 25 x 60 mm.
6. friction	metal / inside	0.90-1.25	telemetric instumentab arloy sweden
	metal / outside	0.70-0.85	

ภาคผนวก ฉ

ลักษณะของเห็ดหลังผ่านกระบวนการผลิตขั้นตอนต่าง ๆ

รูปที่ 13 ลักษณะเห็ดสด

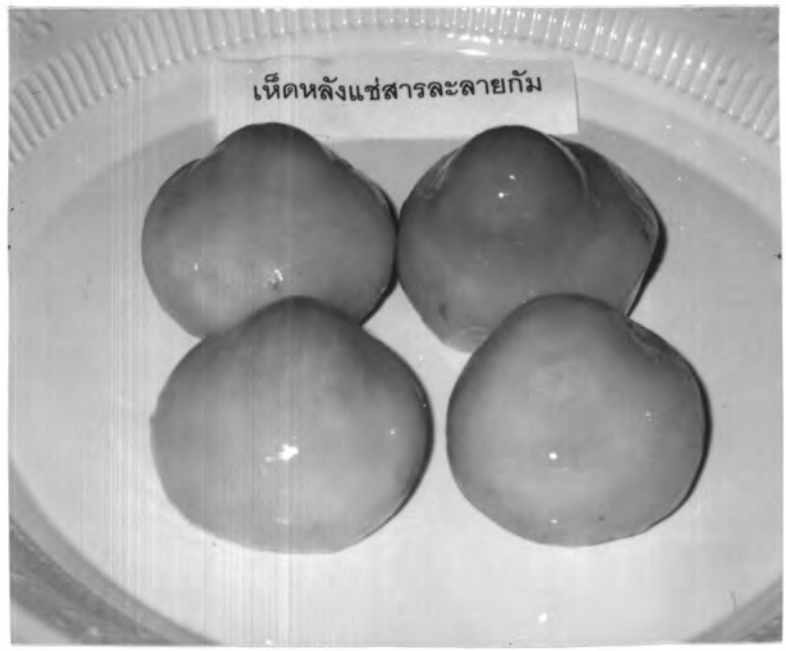

รูปที่ 14 ลักษณะเห็ดหลังผ่านการแช่สารละลาย xanthan gum 0.75% ที่สภาวะสุญญากาศ 30 นิ้วปรอท เป็นเวลา 30 นาที

รูปที่ 15 ลักษณะเห็ดหลังผ่านการลวกในน้ำเดือด 2 นาที

รูปที่ 16 ลักษณะเห็ดหลังผ่านการแช่เยือกแข็งแบบไครโอจีนิคอุณหภูมิ –70°C

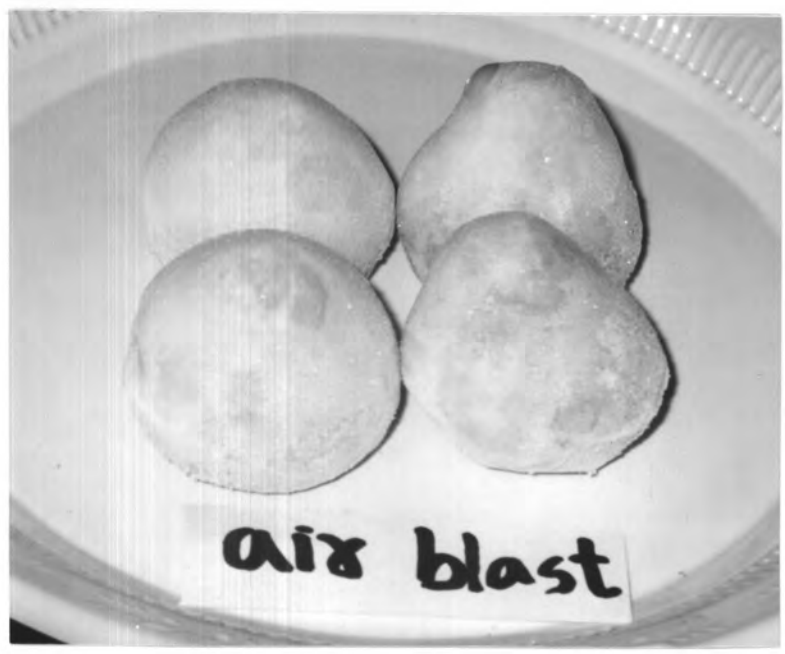

รูปที่ 17 ลักษณะเห็ดหลังแช่เยือกแข็งด้วย air blast ที่อุณหภูมิลมเย็น -32°C

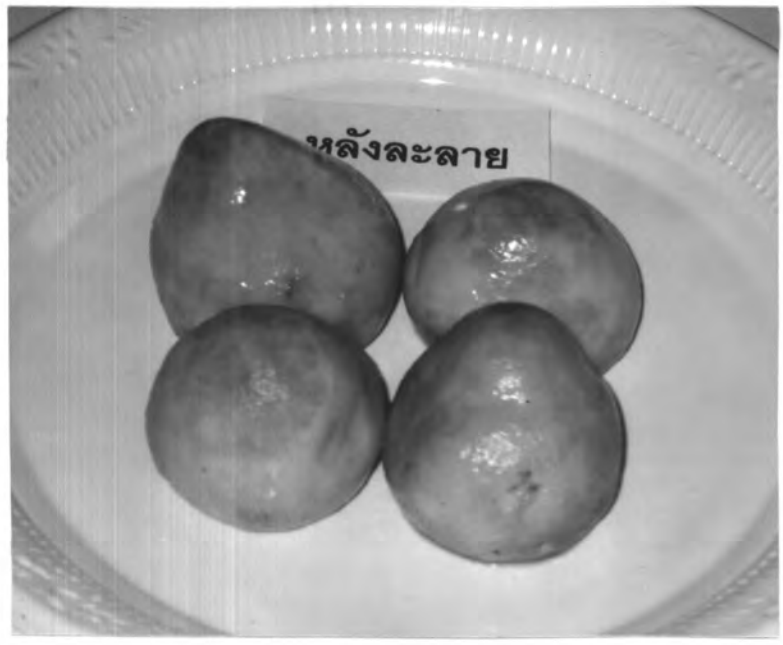

รูปที่ 18 ลักษณะเห็ดที่แช่เยือกแข็งแบบไครโอจีนิคหลังผ่านการละลายในตู้เย็น

ประวัติผู้เขียน

นางสาว อภิรดี สัจจมงคล เกิดวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีอาหาร คณะเทคโนโลยีมื่อปีการศึกษา 2537 และเริ่มศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2538

ประวัติผู้เขียน

นางสาว อภิรดี สัจจมงคล เกิดวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีอาหาร คณะเทคโนโลยีมื่อปีการศึกษา 2537 และเริ่มศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางอาหาร คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2538